

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงาน ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Factors and Risk Indicators of Operational Management in the Private
Higher Education Institutions

วรสิทธิ์ รัตนวราหะ¹/เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์²/ไพศาล หวังพานิช³/สงวนพงศ์ ชวนชม⁴

Worasi rattanawaraha/ Soemsak Wisalaphon/ Phaisan Wangphanit/ Sa-nguanphong Chuanchom

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงสำรวจ มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ โดยศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 5 องค์ประกอบหลักนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบโดยขยายความองค์ประกอบหลักเป็น 23 องค์ประกอบย่อย และ 131 ตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยง สร้างเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตามเนื้อหาและทดสอบความเชื่อมั่นดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้บริหารและอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้จำนวน 401 คน นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก หมุนแกนองค์ประกอบแบบอโรโกลนอลด้วยวิธีแวนแม็กซ์กำหนดจำนวนองค์ประกอบใหม่ได้ 9 องค์ประกอบ และ 65 ตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยง ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริงของตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีสภาพมั่นคงและผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารความเสี่ยง จำนวน 35 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ระดับมาก ($\mu = 3.50$) แปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์โดยใช้การทดสอบค่าที่

¹นักศึกษาระดับหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

²ศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มี 9 องค์ประกอบ 65 ตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยง อธิบายค่าความแปรปรวนสะสม การบริหารการเปลี่ยนแปลง 11 ตัวบ่งชี้ ความเสี่ยงด้านการพัฒนานักศึกษา 8 ตัวบ่งชี้ ความเสี่ยงด้านศิลปวัฒนธรรม 7 ตัวบ่งชี้ ความเสี่ยงด้านนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ 7 ตัวบ่งชี้ ความเสี่ยงด้านคุณภาพงานวิจัย 5 ตัวบ่งชี้ ความเสี่ยงด้านระบบสาธารณูปโภคและการป้องกันสาธารณภัย 6 ตัวบ่งชี้ ความเสี่ยงด้านวัฒนธรรมองค์กร 4 ตัวบ่งชี้ และความเสี่ยงด้านการประชาสัมพันธ์ 3 ตัวบ่งชี้ และ 2) ตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง จำนวน 51 ตัวบ่งชี้

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยง ความเสี่ยง
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study factors and risk indicators of operational management of private higher education institution and 2) to examine the validity of risk indicators of operational management in the institutions. This research was survey research, which was divided into three stages : First, the documents and relevant researches were by analyzed and synthesized and five main factors were acquired to establish the conceptual frame-

work. Second, 23 sub-factors and 131 risk indicators had been developed from the core factors. The research tool used for collecting data was questionnaire, the validity and reliability of which had been verified. The sample used for this study consisted of 401 administrators and teachers in the private higher education institutions. The data were analyzed by using Exploratory Factor Analysis (EFA). The factors were grouped by mean of factor extraction. In this case, the Principal Component Analysis (PCA), and orthogonal by Varimax Rotation were also used. The EFA showed that the 9 risk factors and 65 indicators.

Third, the concurrent validity of indicators of risk factors was tested from data collecting from the stable private higher education institution and key informants were 35 administrations of the private higher education institutions, who were responsible for risk management. Data analysis was done by comparison of mean and criterion of high level and interpretation of mean was done by t-test.

The finding of this research was as follows : 1. Factors and risk indicators of operation management in the private higher education institutions consisted of nine risk factors and 65 indicators and could explain the 71.285 % of the variance : risk factors in

the strategy with 14 indicators, risk factors in the change management with 11 indicators; risk factors in student development with 8 indicators ; risk factor in Culture and Art with 7 indicators; Risk factors in Policy, Rule and Regulation with 6 risk indicators; Risk factors in quality research with 3 indicators; risk factors in Public Utility and disaster prevention with 5 indicators ; risk factors in cultural organization with 4 indicators and ; risk factors in the public relation with 3 indicators; The 51 risk indicators of operational management in the private higher education institutions were finally confirmed as concurrent validity.

Keyword : Risk Indicators, Risk, The Private Higher Education Institutes.

บทนำ

จากความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจโลก และสถานการณ์ทางการเมืองทำให้องค์กรต่างๆ ได้รับผลกระทบกันทุกภาคส่วนปัญหาที่ติดตามมา คือ การปรับลดอัตราการจ้างแรงงานของกลุ่มบริษัทในประเทศและบริษัทข้ามชาติจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อองค์กรซึ่งยากที่จะควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและไม่สามารถคาดการณ์ได้ มีความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น มีโอกาสที่จะประสบกับความสูญเสีย เรียกว่า ความเสี่ยง (Risk) (สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย, 2551)

โดยทั่วไปมักคิดว่าความเสี่ยงเป็นสิ่งที่จะต้องกำจัดให้หมดไป เพราะเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิด

ความสูญเสีย แต่ในทางธุรกิจถือว่าความเสี่ยงเป็นสถานการณ์สำคัญที่จะสร้างประโยชน์และมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร (ประเสริฐอักษรปฐมพงศ์, 2551) แต่จะต้องผ่านการบริหารจัดการก่อน (นฤมล สอาดโฉม, 2550) การนำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจึงเป็นหลักประกันการดำเนินงานต่างๆ จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุผลและหาทางป้องกันความเสียหายในการทำงานไว้วงหน้า(การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2551)

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ได้รับความสนใจอย่างมาก เมื่อเกิดเหตุการณ์ผู้ก่อการร้ายใช้เครื่องบินชนตึกเวิลด์เทรด (World Trade Center) วันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้หลายประเทศหาทางป้องกันความเสี่ยง โดยการกำหนดมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงขึ้น เช่น มาตรฐาน AS/NZS 4360, มาตรฐาน COSO และมาตรฐาน ISO 31000 มีการกำหนดขั้นตอน องค์ประกอบความเสี่ยง ระบุความเสี่ยง และค้นหาปัจจัยเสี่ยง (จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, 2552)

สำหรับประเทศไทย หลังจากประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจเมื่อ ปี พ.ศ. 2540 มีการจัดหาเครื่องมือด้านการจัดการเข้ามาช่วยในการบริหารมากขึ้น เครื่องมือหนึ่งที่นำมาใช้ คือ การบริหารความเสี่ยง มีการสร้างตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยง (Risk Indicators) ที่มีศักยภาพในการพยากรณ์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการกับความเสี่ยงมิให้เกินเกณฑ์ที่ยอมรับและไม่ทำให้ผลการดำเนินงานมีค่าความเบี่ยงเบนมากเกินไป (จิรพร สุเมธีประสิทธิ์, 2552)

การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา เมื่อ

มีการปฏิรูปการศึกษาและออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2545 และออกหนังสือที่ ศธ 0511/ว 74 ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2550 เรื่อง แนวทางการตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้ทุกสถาบันต้องมีระบบการตรวจสอบภายในระบบการควบคุมภายในและระบบการบริหารความเสี่ยงและกำหนดให้การบริหารความเสี่ยงเป็นตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษา

ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีการเตรียมความพร้อมการพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมโดยสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (2551) ได้จัดการสัมมนา เรื่องการบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย : การพัฒนาศักยภาพ โดยจิระเดชอุสวัสดี (2551) นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยบรรยายถึง ปัจจัยเสี่ยงที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับและมีผลกระทบมาจากปัจจัย 2 ส่วนคือ ปัจจัยที่ควบคุมได้และปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้จะเห็นได้ว่า ความเสี่ยงมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่ดีและเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การบริหารความเสี่ยงจะต้องมีการให้ระบุความเสี่ยง และปัจจัยเสี่ยง การนำหลักการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติให้ได้ผลนั้นจะต้องมีตัวบ่งชี้ (Indicators) ที่มีความเหมาะสมและเชื่อถือได้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อนำข้อที่ค้นพบไป

ลดมูลเหตุของการสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ของเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2553) แบ่งการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นองค์ประกอบความเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ 5 องค์ประกอบหลัก และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแบ่งเป็นดังนี้

2.1 ขยายความองค์ประกอบหลักเป็น 23 องค์ประกอบย่อย 131 ตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยง

2.2 สร้างเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบคุณภาพจากค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงตาม

เนื้อหา (Content Validity Index : CVI) (Waltz and Bausell, 1981) ได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหารายข้อ (Content Validity Index for Items : I-CVI) (Polit and Beck, 2006) มีค่าระหว่าง 0.85–1.00 และค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (Content Validity Index for Scales : S-CVI) (Polit and Beck, 2004) มีค่าเท่ากับ 0.95 ทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.98

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นสถาบันที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย จำนวน 62 สถาบัน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารและอาจารย์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ได้รับกลับคืนมาจาก 39 สถาบัน จำนวน 401 ชุด

2.4 ทดสอบความเพียงพอของข้อมูลด้วยวิธีของไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (The Kaiser-Meyer-Olkin : KMO) มีค่าเท่ากับ 0.96 และทดสอบการเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะด้วยค่าบาร์ทเลทท์ (Bartlett's Test of Sphericity) พบว่าข้อมูลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมทำการวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2.5 วิเคราะห์องค์ประกอบโดยหมุนแกนแบบออร์โธโกนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนิ-แมกซ์ (Varimax) ตัดตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ไม่เป็นไปตามเกณฑ์

ตอนที่ 3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพจริง (Concurrent Validity) ของตัวบ่งชี้กับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด (Known Group) โดยเก็บข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีสภาพมั่นคงและผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารความเสี่ยง จำนวน 35 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่ระดับมาก ($\mu = 3.50$) โดยใช้ One Sample t-test ค่า t ที่แตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าเป็นตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงด้านการจัดการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วยองค์ประกอบที่เป็นอิสระต่อกัน 9 องค์ประกอบ 65 ตัวบ่งชี้ สามารถร่วมกันอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 71.285 โดยแต่ละองค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigenvalues) ค่าร้อยละความแปรปรวนจำนวนตัวบ่งชี้ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลังหมุนแกนดังตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบความเสี่ยง ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน จำนวนตัวบ่งชี้ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลังหมุนแกน

องค์ประกอบความเสี่ยง	ค่าไอเกน (Eigenvalues)	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละสะสมของความแปรปรวน	จำนวนตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
1. ด้านกลยุทธ์	9.314	13.697	13.697	14	0.810-0.565
2. ด้านการบริหาร การเปลี่ยนแปลง	8.242	12.121	25.818	11	0.769-0.596
3. ด้านการพัฒนานักศึกษา	7.032	10.342	36.160	8	0.691-0.585
4. ด้านศิลปวัฒนธรรม	5.290	7.780	43.940	7	0.786-0.609
5. ด้านนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	5.192	7.635	51.575	7	0.751-0.583
6. ด้านคุณภาพผลงานวิจัย	4.592	6.753	58.328	5	0.804-0.569
7. ด้านระบบการป้องกันสาธารณภัย	4.043	5.945	64.273	6	0.779-0.587
8. ด้านวัฒนธรรมองค์การ	2.581	3.795	68.068	4	0.664-0.638
9. ด้านการประชาสัมพันธ์	2.187	3.217	71.285	3	0.703-0.654

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงกับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด พบว่ามี 51 ตัวบ่งชี้ที่ความเที่ยงตรงตามสภาพจริงดังนี้

2.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 14 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของแต่ละหน่วยงาน 2) การจัดทำแผนปฏิบัติงานของหน่วยงานที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถาบัน 3) การแปลงแผนกลยุทธ์สู่แผนการปฏิบัติงานประจำปี 4) การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานของหน่วยงาน 5) การปรับแก้ประเด็นกลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน 6) การกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์เพื่อประเมินผลสำเร็จของแผนกลยุทธ์ 7) การประชุมชี้แจงให้ผู้บริหารหน่วยงานภายในทราบถึงวิสัยทัศน์พันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ของสถาบัน 8) การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงก่อนการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี 9) การจัดทำกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับแผน

ปฏิบัติงานประจำปี 10) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ 11) การกำหนดตัวบ่งชี้ เป้าหมาย และเกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จของโครงการตามแผนปฏิบัติงาน 12) การวิเคราะห์จุดอ่อน และจุดแข็งของสถาบันก่อนการจัดทำแผนกลยุทธ์ 13) การวิเคราะห์ทบทวนปรัชญา ภารกิจของสถาบันให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและ 14) การกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

2.2 ความเสี่ยงด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง 8 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) การมีอาจารย์ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคุมดูแลระบบอย่างเพียงพอ 2) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) การนำกลยุทธ์ทางธุรกิจมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ 4) การสร้างสถาบันให้เป็นองค์การการเรียนรู้ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง 5) การจัดเตรียมหลักสูตรที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต 6) การสร้างสถาบันให้เป็นที่รู้จักในสังคมโดยทั่วไป 7) การปรับปรุงเว็บไซต์ให้มีความเป็นปัจจุบันและมีลักษณะการพัฒนาและ 8) การสร้างชื่อเสียงด้านวิชาการงานวิจัยและกิจกรรมด้านอื่นๆ

2.3 ความเสี่ยงด้านการพัฒนานักศึกษา 7 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนกิจกรรมพัฒนานักศึกษา 2) การส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการของนักศึกษา 3) การมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษา 4) การจัดทำฐานข้อมูลประวัตินักศึกษา 5) การประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา 6) การกำหนดตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จของการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา และ

7) การส่งเสริมให้นักศึกษาใช้สื่อเทคโนโลยีในการค้นคว้า

2.4 ความเสี่ยงด้านศิลปวัฒนธรรม 1 ตัวบ่งชี้ได้แก่ การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบงานด้านศิลปวัฒนธรรม

2.5 ความเสี่ยงด้านนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ 6 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) การตีความข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันให้มีความเข้าใจตรงกัน 2) การเผยแพร่ให้ทุกหน่วยงานรับรู้ นโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่สถาบันใช้อยู่ 3) การชี้แจงให้ทุกหน่วยงานทราบล่วงหน้า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ 4) การออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบันออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย 5) การมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานในการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับและ 6) การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามนโยบาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ

2.6 ความเสี่ยงด้านคุณภาพงานวิจัย 3 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมให้อาจารย์เผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติหรือนานาชาติ 2) การตรวจสอบข้อความในสัญญาการวิจัย เพื่อลดความเสี่ยงต่อการละเมิดข้อกฎหมาย และ 3) การสนับสนุนให้อาจารย์ส่งข้อเสนอโครงการวิจัย เพื่อขอรับทุนวิจัยจากภายนอก

2.7 ความเสี่ยงด้านระบบสาธารณูปโภค และการป้องกันสาธารณภัย 5 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) การมีระบบป้องกันอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิงที่พร้อมใช้งาน 2) การมีระบบรักษาความปลอดภัยทุกจุดของอาคารเรียน 3) การประเมินความเสี่ยงสภาพของอาคารที่มีอายุการใช้งานนาน 4) การมีระบบสาธารณูปโภคที่เพียงพอต่อนักศึกษาและ 5) การมี

ระบบป้องกันอุปกรณ์สำคัญสูญหาย หรือสูญหาย

2.8 ความเสี่ยงด้านวัฒนธรรมองค์กร 4 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การให้อาจารย์และนักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถาบัน 2) การสร้างความรู้สึกร่วมกันระหว่างผู้บริหารอาจารย์และบุคลากร 3) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายนอกและ 4) การสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอื่นๆ

2.9 ความเสี่ยงด้านการประชาสัมพันธ์ 3 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ 2) การเพิ่มช่องทางการรับสมัครที่หลากหลายและ 3) การวางแผนการประชาสัมพันธ์การรับนักศึกษาเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์เป็นองค์ประกอบที่สะท้อนถึงสาเหตุที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานมากที่สุด มีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ 14 ตัวบ่งชี้ และทุกตัวบ่งชี้มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง ซึ่งให้เห็นว่าถ้ามีการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้จะไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับแคสซิดีและคณะ (Classidy and Others, 2001) ที่ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาในการบรรลุเป้าหมายสอดคล้องกับ พสุ เดชะรินทร์ (2550) แสดงความเห็นไว้ว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ถือว่าสำคัญที่สุดสำหรับองค์กรเนื่องจากส่งผลกระทบต่อ

ดำรงอยู่ หรือล่มสลายขององค์กรและจะต่างจากความเสี่ยงประเภทอื่นคือ เมื่อมีปัจจัยเสี่ยงเกิดขึ้นแล้วก็มักจะส่งผลกระทบต่อทุก ๆ ส่วนในองค์กรสอดคล้องกับหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554 : 44) ที่ให้สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และจุดเน้นมีคุณภาพ มีความเป็นสากลต้องกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจตลอดจนมีการพัฒนาแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน มีการกำหนดตัวบ่งชี้ เป้าหมาย และเกณฑ์ที่จะใช้วัดความสำเร็จของโครงการตามแผนปฏิบัติการมีการแปลงแผนกลยุทธ์สู่แผนปฏิบัติการประจำปีมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์พันธกิจ และวัตถุประสงค์เป็นตัวบ่งชี้การดำเนินงานที่สำคัญ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554) ที่วิเคราะห์ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์พบว่า มี 3 ปัจจัยเสี่ยงคือ 1) บุคลากรที่รับผิดชอบในกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ยังขาดความรู้และทักษะในการทำแผนแบบใหม่และขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ 2) กระบวนการวิธีการในการแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการประจำปีไม่มีประสิทธิภาพและ 3) การสื่อสารสู่หน่วยงานและบุคลากรให้เกิดความเข้าใจรับรู้หน้าที่ไม่ชัดเจน

2. ความเสี่ยงด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นการนำแนวคิดทางธุรกิจมาประยุกต์ใช้เพื่อทำให้การบริหารเกิดความคล่องตัวมีความทันสมัยมุ่งเน้นการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มีความ

เที่ยงตรงตามสภาพจริง 8 ตัวบ่งชี้ได้แก่การสร้างสถาบันให้เป็นที่รู้จักในสังคมโดยทั่วไปการจัดเตรียมหลักสูตรที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตการสร้างสถาบันให้เป็นองค์การการเรียนรู้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงการมีอาจารย์ที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคุมดูแลระบบอย่างเพียงพอการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนการปรับปรุงเว็บไซต์ให้มีความเป็นปัจจุบันและมีลักษณะการพัฒนาการนำกลยุทธ์ทางธุรกิจมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและการสร้างชื่อเสียงด้านวิชาการงานวิจัยและกิจกรรมด้านอื่นๆ ซึ่งธรรสนทรายุทธ (2550) ให้ความเห็นว่าปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้องค์กรทางการศึกษามีความเสี่ยงที่จะต้องปรับตัวและก้าวให้ทันที่จะต้องเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดทิวาสัตยารักษ์ (2552) ศึกษาวิจัยพบว่าเทคโนโลยีจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนในแบบปัจจุบันไปสู่รูปแบบห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) ตลอดจนบทเรียนต่างๆบนเว็บไซต์และหนึ่งฤทัยทิพย์งาม (2553) ศึกษาวิจัยพบว่าความเสี่ยงในการจัดหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกิดจากการขาดเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ

3. ความเสี่ยงด้านการพัฒนานักศึกษา เป็นกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีความพร้อมนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นตามหลักสูตร มีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่การมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาการส่งเสริมให้นักศึกษาใช้สื่อเทคโนโลยีใน

การค้นคว้าการจัดทำฐานข้อมูลประวัตินักศึกษาการกำหนดตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จของการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการของนักศึกษาการจัดทำแผนกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาและการประเมินผลการจัดกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาซึ่งสอดคล้องหนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ(2550) ได้จัดทำข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการพัฒนานักศึกษาที่สถาบันจัดขึ้นต้องสอดคล้องกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษาทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาร่างกายอารมณ์สังคมสติปัญญาตลอดจนคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้แก่คุณธรรมจริยธรรมความรู้ทักษะทางปัญญาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบรวมทั้งทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและจิตเวช อยู่สวัสดิ์ (2551) แสดงความเห็นว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีการดูแลนักศึกษาที่อยู่ในระบบในทุก ๆ ด้าน และต้องช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมีการสร้างความสัมพันธ์กับศิษย์เก่า เพื่อความร่วมมือที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

4. ความเสี่ยงด้านศิลปวัฒนธรรม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องมีระบบกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ มีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริงเพียง 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่การกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านศิลปวัฒนธรรมจากการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นกลไกที่ทำให้นโยบาย แผนงาน และการบริหารจัดการ

งานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554 : 128) ที่เสนอให้สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบและกลไกด้านศิลปวัฒนธรรม มีระบบส่งเสริมให้อาจารย์และบุคลากรนำกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติ และมีผลลัพธ์ที่ชัดเจน โดยการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบเพื่อติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

5. ความเสี่ยงด้านนโยบาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงหรือความไม่ชัดเจนในนโยบาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ มีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่การเผยแพร่ให้ทุกหน่วยงานรับรู้ นโยบาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่สถาบันใช้อยู่การตีความข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันให้มีความเข้าใจตรงกันการชี้แจงให้ทุกหน่วยงานทราบล่วงหน้าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบ และข้อบังคับการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของสถาบันออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานในการกำหนดกฎ ระเบียบและข้อบังคับ และการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามนโยบาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งสอดคล้องมาตรฐาน COSO (ไพร์ซวอเตอร์ เฮาส์คูเปอร์, 2547) ที่กล่าวถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance Risk) ว่าเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่ไม่เหมาะสมหรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดการดำเนินการแคสซิดี้

และคณะ (Classidy and Others, 2001)อธิบายว่าการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นความเสี่ยงในการยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่มาจากภายนอก ร่วมกับการปฏิบัติตามนโยบายจากภายใน รวมไปถึงกฎหมายด้านความปลอดภัยในการทำงาน ผลประโยชน์ทับซ้อนและอื่นๆ สุนทรายุทธ (2550) อธิบายว่า ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงกฎ และระเบียบต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงทางการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษา หลักสูตร นโยบายของรัฐ นโยบายของต้นสังกัด การแทรกแซงทางการเมือง สุวิทย์ธนีนวัน (2552) อธิบายความเสี่ยง 8 ด้านที่นักธุรกิจต้องรู้และความเสี่ยงด้านหนึ่ง คือ ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบและกฎหมายหมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจในกฎระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมต่างๆหรือมีความรู้ไม่เท่าทันกฎหมายต่างๆ ซึ่งอาจเกิดผลเสียจากการถูกฟ้องร้องได้ หนึ่งฤทัย ทิมย้ายงาม (2553) ศึกษาวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกิดขึ้นในอนาคตและการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎระเบียบเป็นองค์ประกอบความเสี่ยงหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องให้ความสนใจและติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

6. ความเสี่ยงด้านคุณภาพผลงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสภาพแวดล้อมและความพร้อมด้านการวิจัยที่แตกต่างกัน การวิจัยจะประสบผลสำเร็จต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การมีแผนการวิจัยและระบบและกลไก 2) การมีส่วนร่วมของอาจารย์ และ 3) การมีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและมีประโยชน์ มีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มี

ความเที่ยงตรงตามสภาพจริง 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสนับสนุนให้อาจารย์ส่งข้อเสนอโครงการวิจัย เพื่อขอรับทุนวิจัยจากภายนอกการส่งเสริมให้อาจารย์เผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติหรือนานาชาติและการตรวจสอบข้อความในสัญญาการวิจัย เพื่อลดความเสี่ยงต่อการละเมิดข้อกำหนดซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของหนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ (2550) ที่จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับโครงการการตลาดในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านการวิจัยของสถาบันและโครงการวิจัยต่างๆ และจිරเดชอุ๋สวีสต์ (2551) แสดงความคิดเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องผลิตผลงานวิจัยให้ได้มาตรฐานสามารถตีพิมพ์เผยแพร่ได้และมีผู้นำไปใช้ประโยชน์ และสุธีร์ รัตนาคินทร์ (2554) ได้เสนอประเด็นในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงได้แก่ การสร้างงานวิจัยและบริการสังคมให้มีความโดดเด่น

7. ความเสี่ยงด้านระบบสาธารณสุขและการป้องกันสาธารณสุขภัยเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการให้บริการและการเฝ้าระวัง นอกจากการเรียนการสอนแล้วสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน มีระบบสาธารณสุขและรักษาความปลอดภัยของอาคารและบริเวณโดยรอบและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีระบบป้องกันอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิงที่พร้อมใช้งานการมีระบบสาธารณสุขที่เพียงพอต่อนักศึกษาการมีระบบรักษาความปลอดภัยทุกจุดของอาคารเรียนการประเมินความเสี่ยงสภาพของอาคารที่มีอายุการใช้งานนานและการมีระบบป้องกันอุปกรณ์สำคัญสูญหายหรือสูญหายซึ่งจिरเดชอุ๋สวีสต์ (2551) แสดง

ความเห็นว่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีระบบป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีแผนเชิงป้องกันและแผนรองรับ เพื่อลดผลกระทบจากความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สิน

8. ความเสี่ยงด้านวัฒนธรรมองค์กรเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการบริหารจัดการมีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การให้อาจารย์และนักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถาบันการสร้างความรู้สึกร่วมกันระหว่างผู้บริหารอาจารย์และบุคลากรการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภายนอกและการสร้างร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของหนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ (2550) ที่แนะนำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และการให้บริการแก่ชุมชนจिरเดชอุ๋สวีสต์ (2551) แสดงความเห็นไว้ว่าการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีการป้องกันความเสี่ยงด้วยคู่มือการบริหารความเสี่ยง มีการคัดเลือกผู้บริหารด้วยความเป็นธรรมและสนับสนุนการบริหารงานและเป็นผู้ที่จะมาช่วยงานบริหารได้อย่างแท้จริงสุธีร์ รัตนาคินทร์ (2554) เสนอกลยุทธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาและคนอุดมศึกษาไทย โดยให้ผู้บริหารในระดับต่างๆและผู้ปฏิบัติงาน จะต้องพัฒนาปรับปรุงตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง หรือต่อไปข้างหน้าในอนาคตได้

9. ความเสี่ยงด้านการประชาสัมพันธ์เป็นกิจกรรมการสร้างชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และ แปรนด์ของสถาบัน มีตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การนำเทคโนโลยี

ที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ การเพิ่มช่องทางการรับสมัครที่หลากหลาย และการวางแผนการประชาสัมพันธ์การรับนักศึกษาเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของมานิต บุญประเสริฐ และคณะ (2546) ได้แสดงความเห็นไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันอุดมศึกษาก่อให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น การที่สถาบันอุดมศึกษาใช้การตลาดเชิงรุก ทำให้มีสัญญาณว่าในอนาคตการแข่งขันด้านการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เช่น การแข่งขันทางด้านวิชาการและทักษะ ด้านคุณภาพบัณฑิต ด้านผลงานวิชาการและการวิจัย ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดแอสซีดีและคณะ (Classidy and Others, 2001) ศึกษาพบว่า ความเสี่ยงด้านชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา อาจเป็นผลมาจากความล้มเหลวของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหรือจากความเสียหายประเภทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและบุคคลภายนอกสามารถรับรู้และสัมผัสได้ จีระเดชอัฐสวัสดิ์ (2551) แสดงความเห็นไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องรักษาภาพลักษณ์ในสังคมไว้โดยการประชาสัมพันธ์ และวิหวัศสัตยารักษ์ (2552) ศึกษากลยุทธ์การสร้างแบรนด์และการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ เพื่อการแข่งขันระดับอุดมศึกษานานาชาติโดยรัฐบาลสนับสนุนให้มีการสร้างแบรนด์และใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาดโดยสถาบันอุดมศึกษาใหม่จะใช้วิธีการโพลีเทคนิค เช่น การใช้เว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการส่งจดหมายการเปิดบ้านให้นักเรียนมาเยี่ยมชมการออกแนะแนวโรงเรียนต่าง ๆ กิจกรรมนักศึกษาและสถานที่เล่นกีฬา ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเก่าจะมีภาพลักษณ์คุณภาพด้านวิชาการการเรียนการสอน

ผลผลิตจากงานวิจัยหลักสูตรที่เปิดสอนคุณภาพของคณาจารย์จะเห็นได้ว่าถ้าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขาดการประชาสัมพันธ์จะมีผลต่อชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และแบรนด์ของสถาบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรให้ความสำคัญกับความเสียงด้านกลยุทธ์ให้มากที่สุด เนื่องจากมีผลกระทบต่อการค้าอยู่ หรือล่มสลายของสถาบันความเสี่ยงด้านกลยุทธ์จะต่างจากความเสียงด้านอื่น ๆ คือ เมื่อมีปัจจัยเสียงเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อทุก ๆ ส่วนในสถาบันดังนั้นจึงควรแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์โดยเฉพาะ

2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างความตระหนักและสร้างความเข้าใจให้ทุกคนในสถาบันเข้าใจตรงกันว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องของทุกคนที่ต้องร่วมกันรับผิดชอบ

3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดให้มีการระดมสมองจากผู้บริหารทุกระดับในการวิเคราะห์ความเสี่ยงและระบุปัจจัยเสี่ยง โดยนำผลที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวทางการพิจารณาประกอบการตัดสินใจในระดับนโยบาย เพื่อปรับปรุงและกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถาบัน

4) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรศึกษาแนวคิดทางธุรกิจและนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของสถาบัน โดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการวางแผนประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถาบันอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1) ผู้บริหารระดับสูง ควรมีการประชุมชี้แจงให้ผู้บริหารทุกหน่วยงานภายในทราบถึงวิสัยทัศน์พันธกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ของสถาบัน เพื่อให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ และเป้าประสงค์ของสถาบัน โดยนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่ได้จากการวิจัยไปเป็นกรอบในการพิจารณา

2) ผู้บริหาร ควรกำหนดเป็นนโยบายว่าจะทำการบริหารความเสี่ยงเพื่ออะไรใครรับผิดชอบมีข้อดีข้อเสียอย่างไร มีวัตถุประสงค์ในการทำเพื่ออะไร โดยการสร้างความรู้สึกการมีส่วนร่วมของบุคลากร

3) ผลการวิจัยพบว่าตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงทั้ง 51 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงของสถาบันได้ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานนำตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่ค้นพบไปใช้ในการดำเนินงาน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับคณะวิชาและหน่วยงาน

1) คณะวิชาและหน่วยงาน ควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่ได้จากการวิจัยไปวิเคราะห์และจัดทำแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถาบัน และกำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ระดับความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

2) คณะวิชาและหน่วยงาน ควรให้นำผลการวิจัยไปศึกษาร่วมกับผลการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทราบว่าตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงใดที่ควรให้ความสำคัญและหามาตรการในการบริหารจัดการให้มีผลกระทบลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงที่ได้จากการวิจัยไปศึกษาต่อโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อหาความเชื่อมั่นต่อองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ปัจจัยเสี่ยงให้มีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

2) ควรนำผลการวิจัยไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในสถาบันแล้วติดตามผลการนำตัวบ่งชี้เหล่านี้ไปใช้ โดยการประเมินโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2551). **ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง**. สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 มีนาคม 2553. จาก http://www.sat.or.th/index.php?option=com_content&task
- จิรพร สุเมธีประสิทธิ์. (2552). **องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารและควบคุมความเสี่ยง**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2553 จาก www.interfinn.com.
- จิรเดช อุ้วสวัสดิ์. (2551). เอกสารการสัมมนา เรื่อง **การบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย : การพัฒนาศักยภาพเพื่อการแข่งขัน** เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551. กรุงเทพฯ ฯ : สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
- จร สุนทรายุทธ. (2550). **การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ ฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- นฤมล สะอาดโณม. (2550). **การบริหารความเสี่ยงองค์กร**. กรุงเทพฯ ฯ : ฐานการพิมพ์.
- ประเสริฐ อัครปฐมพงศ์. (2551). เอกสารการสัมมนา เรื่อง **การบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย : การพัฒนาศักยภาพเพื่อการแข่งขัน**. เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 กรุงเทพฯ ฯ : สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.
- พสุ เดชะรินทร์. (2550). **มองมุมใหม่ : การบริหารความเสี่ยงความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2554 จาก pasu@acc.chula.ac.th.
- ไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์. (2547). **แนวทางการบริหารความเสี่ยง ฉบับปรับปรุง**. กรุงเทพฯ ฯ : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554). **บทสรุปการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มานิต บุญประเสริฐ และคณะ. (2546). **รายงานการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา แนวใหม่**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิทวี สัสดียารักษ์. (2552). **กลยุทธ์การสร้างแบรนด์มหาวิทยาลัยเอกชน**. ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย. (2551). **การบริหารความเสี่ยงให้อยู่หมัด** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2554 จาก www.bangkokbiznews.com/.
- สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. (2551). เอกสารการสัมมนา เรื่อง **การบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย : การพัฒนาศักยภาพเพื่อการแข่งขัน** วันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 กรุงเทพฯ ฯ : สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

- สยามธุรกิจ. (2550). ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการตลาดในอนาคตของมหาวิทยาลัยเอกชน ฉบับที่ 822 ประจำวันที่ 25-28 สิงหาคม 2550 (ออนไลน์)สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2554 จาก http://www.siamturakij.com/home/news/print_news.php?news_id=5870
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.(2550). หนังสือที่ศธ 0511/ ว 74 ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2550 เรื่องแนวทางการตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____.(2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์.
- สุธีร์ รัตนนาคินทร์.(2554). วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา และคนอุดมศึกษาไทย. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2554 จาก cuast.net/wp-content/uploads/2011/01/.
- สุวิทย์ ธนียวัน. (2552). ปราบ ความเสี่ยง ให้อยู่หมัดโดย : กรุงเทพธุรกิจออนไลน์การเงิน – การลงทุน : การเงินส่วนบุคคลวันที่ 20 กันยายน 2553
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2553). แนวทางในการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้. นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- หนึ่งฤทัย ทิมย้ายงาม. (2553). การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงจากการจัดหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cassidy, Dale. **Developing A Strategy to Management Enterprise Wide Risk in Higher Education.** (Online) www.ucop.edu/riskmgmt/erm/documents/nacubo_rm.pdf
- Polit, D.F. and Beck, C.T. (2004). **Nursing Research : Principles and Methods**, 7th ed. Philadelphia : Lippincott Williams and Wilkins.
- Polit, D.F. and Beck, C.T. (2006). The Content Validity Index : Are You Sure You Know What’s Being Reported? Critique and Recommendations.**Research in Nursing and Health**, 29 : 489 – 497.